

**การพัฒนากิจกรรมท่องเที่ยว
เชิงสร้างสรรค์ ของกลุ่มวิสาหกิจท่องเที่ยวชุมชน
บ้านสามช่องเหนือ โดยใช้ทุนชุมชนเป็นฐาน**

โดย

นางสาวนิชา เล็งตุ้ย รหัสนิสิต 651011309

ที่มาและความสำคัญ

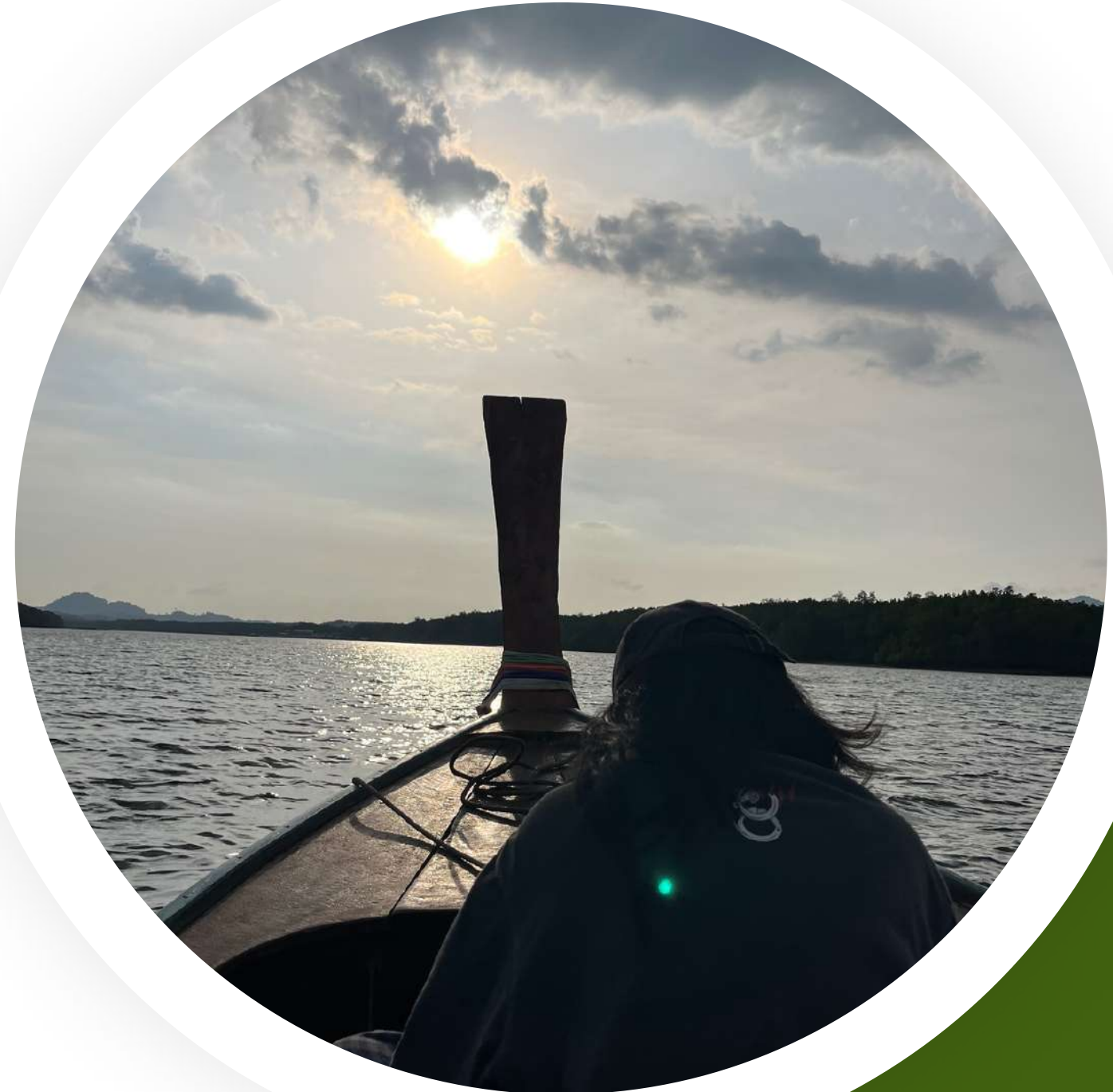
ปัจจุบันประเทศไทยกำลังไปสู่การท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ ซึ่งเป็นรูปแบบการท่องเที่ยวที่ให้นักท่องเที่ยวได้มีปฏิสัมพันธ์กับเจ้าของพื้นที่ ได้เรียนรู้วิถีชีวิต และลงมือปฏิบัติจริง ผ่านกิจกรรมที่สะท้อนถึงอัตลักษณ์ และภูมิปัญญาท้องถิ่น แนวทางดังกล่าวสอดคล้องกับยุทธศาสตร์ชาติและนโยบายโมเดลเศรษฐกิจ BCG (Bio-Circular-Green Economy) ที่มุ่งเน้นการใช้ประโยชน์จากทรัพยากรในท้องถิ่นมาสร้างมูลค่าเพิ่ม เพื่อยกระดับเศรษฐกิจฐานรากและสร้างความยั่งยืนให้กับชุมชน

ชุมชนบ้านสามช่องเหนือ มีศักยภาพสูงในการพัฒนาตามแนวทางดังกล่าว เนื่องจากมีลักษณะทางกายภาพที่อุดมสมบูรณ์โดยตั้งอยู่ท่ามกลางระบบนิเวศ ป่าชายเลนและทะเลที่สวยงาม ซึ่งถือเป็น ทุนทางทรัพยากรธรรมชาติ ด้วยเหตุผลดังกล่าว นิสิต จึงมีความสนใจที่จะศึกษาเรื่อง การพัฒนากิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ของกลุ่มวิสาหกิจท่องเที่ยวชุมชนบ้านสามช่องเหนือโดยใช้ทุนชุมชนเป็นฐาน

วัตถุประสงค์

- เพื่อศึกษาบริบทและสภาพทั่วไปของชุมชนบ้านสามช่องเหนือ
- เพื่อพัฒนากิจกรรมการท่องเที่ยวชุมชน
เชิงสร้างสรรค์ของกลุ่มวิสาหกิจท่องเที่ยว
ชุมชนบ้านสามช่องเหนือ
- เพื่อเพิ่มมูลค่าผลิตภัณฑ์ของกลุ่มวิสาหกิจท่องเที่ยว
ชุมชนบ้านสามช่องเหนือโดยใช้ทุนชุมชนเป็นฐาน

ขอบเขต

01

ขอบเขตด้านเนื้อหา

1) ด้านการศึกษาบริบทและทุนชุมชน

เป็นการศึกษาข้อมูลพื้นฐานของชุมชนอย่างรอบด้าน เพื่อให้เข้าใจศักยภาพ ข้อจำกัด และอัตลักษณ์ของชุมชน

2) ด้านการออกแบบกิจกรรมและโปรแกรมการท่องเที่ยว

เป็นการพัฒนาแนวทางจัดกิจกรรมหรือการท่องเที่ยวที่เหมาะสมกับบริบทและทุนของชุมชนโดยเน้นความร่วมมือและความยั่งยืน

3) ด้านการพัฒนาผลิตภัณฑ์และสื่อการเรียนรู้

การสร้างมูลค่าเพิ่มจากทรัพยากรหรือภูมิปัญญาชุมชน พร้อมทั้งพัฒนาสื่อที่ ช่วยถ่ายทอดองค์ความรู้

4) ด้านการส่งเสริมการตลาดโดยใช้แผนธุรกิจเพื่อสังคม

เป็นการวางแนวทางบริหารจัดการและการตลาดที่มุ่ง เน้นทั้งผลกำไรและผลประโยชน์ชุมชน

02

ขอบเขตด้านพื้นที่

ชุมชนท่องเที่ยวบ้านสามช่องเหนือ ตำบลกะไหล อำเภอบางละมุง จังหวัดพังงา

ขอบเขต

03

ขอบเขตด้านประชากรและกลุ่มเป้าหมาย

สมาชิกวิสาหกิจชุมชนท่องเที่ยวบ้านสามช่องเหนือ จำนวน 45 คน

04

ขอบเขตด้านเวลา

ตั้งแต่ เดือนมกราคม พ.ศ. 2569 ถึง เดือนกุมภาพันธ์
พ.ศ. 2569

แนวคิดที่เกี่ยวข้อง

- **แนวคิดการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม**

การวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม ถือเป็นกระบวนการทัศนคติการวิจัยที่มุ่งเน้นการปฏิวัติรูปแบบความสัมพันธ์ระหว่างผู้วิจัยและผู้ถูกวิจัย โดยปรับเปลี่ยนมาสู่การเป็นผู้ร่วมวิจัยอย่างเต็มตัว

- **แนวคิดการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์**

การท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ คือรูปแบบการท่องเที่ยวที่เปิดโอกาสให้นักท่องเที่ยวได้ลงมือทำ และมีส่วนร่วมกับกิจกรรมทางวัฒนธรรม ศิลปะ หรือวิถีชีวิตชุมชนในพื้นที่นั้นๆ ไม่ใช่แค่การเดินทางไปชมสถานที่ แต่เป็นการเรียนรู้ สร้างประสบการณ์ และพัฒนาทักษะบางอย่างร่วมกับคนในท้องถิ่น

- **แนวคิดทุนชุมชน**

ทุนชุมชน คือ ทรัพยากรหรือศักยภาพที่มีอยู่ในชุมชน ซึ่งสามารถนำมาใช้ในการพัฒนาและสร้างความเข้มแข็งให้กับชุมชนได้ ซึ่งไม่ได้หมายถึงเงินทุนเพียงอย่างเดียว แต่รวมถึงคน ความรู้ วัฒนธรรม และทรัพยากรต่างๆที่มีอยู่ในชุมชน

- **แนวคิดการท่องเที่ยวโดยชุมชน**

การท่องเที่ยวโดยชุมชน คือ รูปแบบการท่องเที่ยวที่คนในชุมชนเป็นเจ้าของ มีบทบาทหลักในการวางแผน บริหารจัดการ และให้บริการแก่นักท่องเที่ยวด้วยตนเอง โดยใช้ทรัพยากร วัฒนธรรม วิถีชีวิต และภูมิปัญญาท้องถิ่นเป็นจุดเด่นในการดึงดูดนักท่องเที่ยว แนวคิดสำคัญของการท่องเที่ยวโดยชุมชนคือ การให้คนในพื้นที่มีส่วนร่วมทุกขั้นตอน ตั้งแต่การตัดสินใจ การกำหนดรูปแบบกิจกรรม การแบ่งปันผลประโยชน์ ไปจนถึงการดูแลรักษาทรัพยากรธรรมชาติและวัฒนธรรม เพื่อให้การท่องเที่ยวเกิดประโยชน์ต่อชุมชนอย่างแท้จริง

- **แนวคิดการเพิ่มมูลค่าของผลิตภัณฑ์ชุมชน**

การเพิ่มมูลค่า หมายถึง การพัฒนาหรือปรับปรุงสินค้าให้มีคุณค่าและความน่าสนใจมากขึ้น ทั้งด้านคุณภาพ รูปลักษณ์ เรื่องราว หรือการบริการ เพื่อให้สามารถจำหน่ายได้ในราคาที่สูงขึ้น และแข่งขันในตลาดได้ดีขึ้น โดยยังคงอัตลักษณ์และชุมชนของชุมชนไว้

แนวคิดการเพิ่มมูลค่า เป็นกลยุทธ์สำคัญในการยกระดับขีดความสามารถในการแข่งขันของผลิตภัณฑ์ชุมชน ซึ่งมักประสบปัญหาการขายวัตถุดิบราคาถูกหรือสินค้าที่ขาดเอกลักษณ์ แนวคิดนี้มุ่งเน้นการใช้ความคิดสร้างสรรค์ นวัตกรรม และเทคโนโลยี เพื่อเปลี่ยนสภาพสินค้าหรือบริการให้มีมูลค่าสูงขึ้นในสายตาของผู้บริโภค

วิธีการดำเนินการศึกษา

ข้อมูลปฐมภูมิ

เป็นข้อมูลที่นิสิตได้ลงไปเก็บรวบรวมมาด้วยตนเอง
ซึ่งมีวิธีการเก็บรวบรวมข้อมูลโดยใช้วิธี

(1) การสังเกต ทั้งการสังเกตแบบมีส่วนร่วม
และการสังเกตแบบไม่มีส่วนร่วม

(2) การสัมภาษณ์

ข้อมูลทุติยภูมิ

เป็นข้อมูลที่ได้จากเอกสารที่เกี่ยวข้องกับ
สภาพทั่วไปของกลุ่มวิสาหกิจท่องเที่ยวชุมชน
บ้านสามช่องเหนือ ต.กะไหล อ.ตะกั่วทุ่ง จ.พังงา

วิธีการดำเนินการศึกษา

01

ศึกษาบริบทและสภาพทั่วไปของ
ชุมชนบ้านสามช่องเหนือ

02

วิเคราะห์ทุนทางสังคม

03

ศึกษากลุ่มวิสาหกิจท่องเที่ยว
ชุมชนบ้านสามช่องเหนือ

วิธีการดำเนินการศึกษา

04

วิเคราะห์ความต้องการของกลุ่ม
และความเป็นไปได้

05

การวางแผนพัฒนากิจกรรม
ท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์และ
พัฒนาผลิตภัณฑ์

06

ศึกษาข้อมูลและวิธีการใน
การพัฒนากิจกรรมและ
พัฒนาผลิตภัณฑ์

วิธีการดำเนินการศึกษา

07

จัดกิจกรรมเชิงปฏิบัติการในการ
พัฒนากิจกรรมและผลิตภัณฑ์

08

จัดทำสื่อข้อมูลสำหรับการเรียนรู้
และโปรแกรมการท่องเที่ยว

09

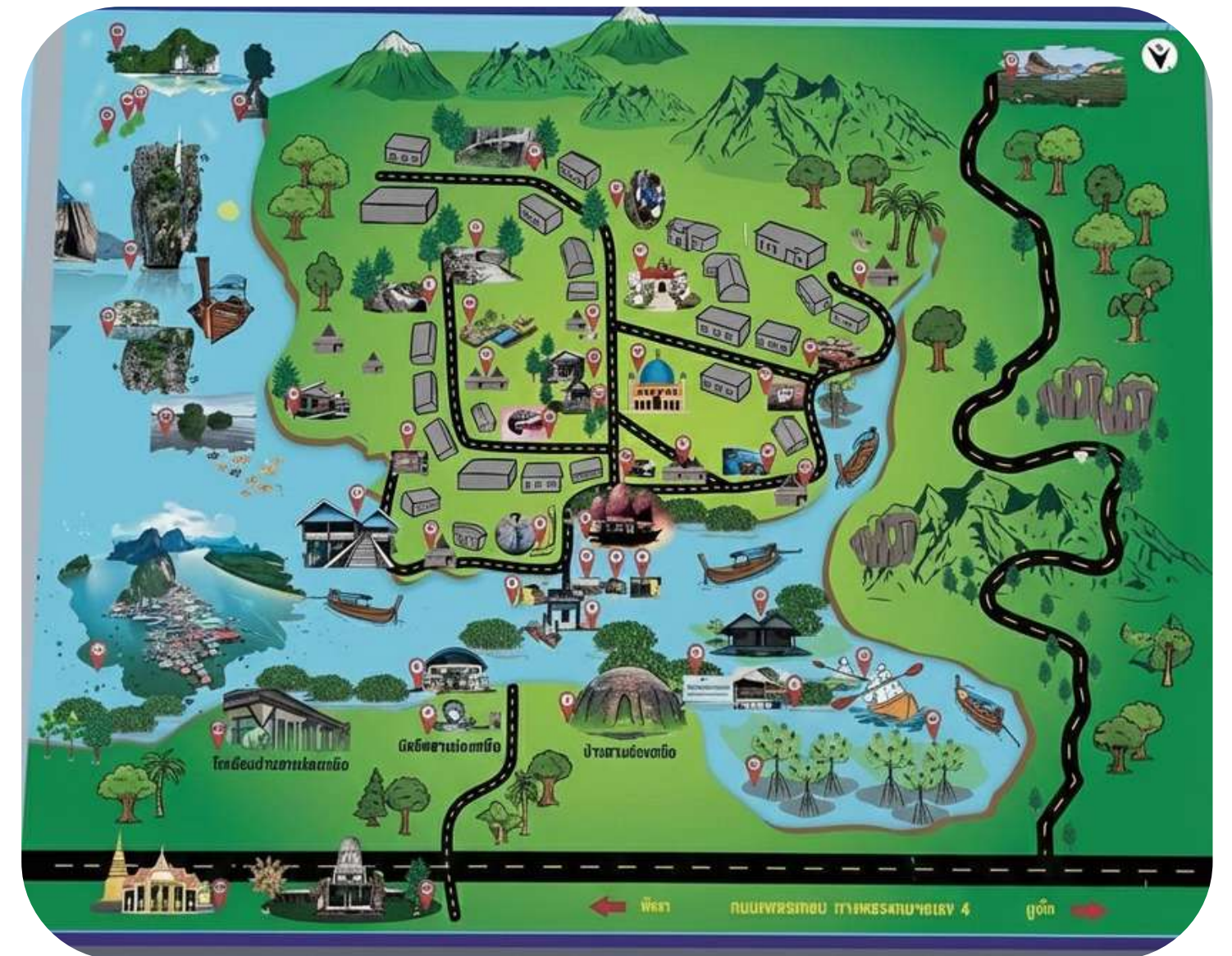
จัดทำแผนธุรกิจเพื่อสังคม
เพื่อส่งเสริมมูลค่ากิจกรรม
และผลิตภัณฑ์

ผลการดำเนินการศึกษา

- **บริบทและสภาพทั่วไปของชุมชนบ้านสามช่องเหนือ ตำบลกะโหล อำเภอกะทู้ จังหวัดพังงา**

ชุมชนบ้านสามช่องเหนือ ตั้งอยู่ในเขตการปกครอง หมู่ที่ 9 ตำบลกะโหล อำเภอกะทู้ จังหวัดพังงา มีจำนวนประชากรประมาณ 840 คน เกือบ 100% นับถือ ศาสนาอิสลาม ชุมชนนี้จึงเป็นชุมชนมุสลิมดั้งเดิมที่มีความเคร่งครัดในหลักศาสนา มีมัสยิดเป็นศูนย์รวมจิตใจของคนในหมู่บ้าน มีวิถีชีวิตที่ผูกพันกับธรรมชาติ และข้อปฏิบัติทางศาสนาอย่างเคร่งครัด มีลักษณะเป็นชุมชนที่ตั้งอยู่บริเวณชายฝั่งทะเลและมีบางส่วนมีลักษณะคล้ายเกาะ ที่ถูกล้อมรอบด้วยป่าชายเลนและลำคลองที่เชื่อมต่อลงสู่อ่าวพังงา การเดินทางเข้าสู่ชุมชนสามารถทำได้ทั้งทางบกผ่านถนนเส้นทางลัดเลาะชุมชน และทางน้ำโดยเรือหางยาวหรือเรือประมงพื้นบ้าน

ผลการดำเนินการศึกษา

- การพัฒนากิจกรรมการท่องเที่ยวชุมชนเชิงสร้างสรรค์ของกลุ่มวิสาหกิจท่องเที่ยวชุมชนบ้านสามช่องเหนือ

1.

2.

3.

4.

5.

6.

7.

8.

ผลการดำเนินการศึกษา

- การพัฒนากิจกรรมการท่องเที่ยวชุมชนเชิงสร้างสรรค์ของกลุ่มวิสาหกิจท่องเที่ยวชุมชนบ้านสามช่องเหนือ

บ้านสามช่องเหนือ

บ้านสามช่องเหนือเป็นชุมชนท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ที่มีวิถีชีวิตชุมชนประมงชายฝั่งแบบดั้งเดิมทรัพยากรธรรมชาติอุดมสมบูรณ์ไปด้วยผืนป่าโกงกางเกาะแก่งถ้ำและทะเล บ้านสามช่องเหนือเป็นชุมชนท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ที่มีวิถีชีวิตชุมชนประมงชายฝั่งแบบดั้งเดิมทรัพยากรธรรมชาติอุดมสมบูรณ์ไปด้วยผืนป่าโกงกางเกาะแก่งถ้ำและทะเลที่สวยงามขึ้นชื่อเรื่องอาหารทะเลสดๆ การันตีด้วยรางวัลระดับประเทศกับเสน่ห์ของรอยยิ้มความโอบอ้อมอารีและมิตรภาพกับการต้อนรับที่อบอุ่นของชาวบ้านในชุมชน

โปรแกรมท่องเที่ยวบ้านสามช่องเหนือ

โปรแกรม 1 วัน 1,200 บาท
(รวมค่าเรือ และอาหาร 1 มื้อ)

โปรแกรม 2 วัน 4,500 บาท
(รวมที่พัก ค่าเรือ และอาหาร 4 มื้อ)

โปรแกรม 1 วัน

- นั่งเรือหัวโทง ชมป่าชายเลน เรียนรู้เกี่ยวกับแหล่งกำเนิดส้มดัย่อม และสมุนไพรเหจือกปลาหมอ
- workshop ทำผลิตภัณฑ์จากเหจือกปลาหมอ 1 อย่าง
 - ทำพืเส่น้ำเหจือกปลาหมอ
 - ทำสบู่สมุนไพรเหจือกปลาหมอ
 - ทำสครับจากเหจือกปลาหมอ
- workshop ทำผ้ามัดย้อม

โปรแกรม 2 วัน

วันที่ 1

- นั่งเรือหัวโทง ชมป่าชายเลน เรียนรู้เกี่ยวกับแหล่งกำเนิดส้มดัย่อม และสมุนไพรเหจือกปลาหมอ
- workshop ทำผลิตภัณฑ์จากเหจือกปลาหมอ 1 อย่าง
 - ทำพืเส่น้ำเหจือกปลาหมอ
 - ทำสบู่สมุนไพรเหจือกปลาหมอ
 - ทำสครับจากเหจือกปลาหมอ
- workshop ทำผ้ามัดย้อม

วันที่ 2

- เที่ยวชมอ่าวพังงา
- นั่งเรือหัวโทงชม เขาพังกัน เขาตะปู ถ้ำลอด เกาะปันหยี

หมายเหตุ : โปรแกรมอาจมีการเปลี่ยนแปลงตามสภาพน้ำขึ้น-ลง

ผลการดำเนินการศึกษา

- การเพิ่มมูลค่าผลิตภัณฑ์ของกลุ่มวิสาหกิจท่องเที่ยวชุมชนบ้านสามช่องเหนือ

1.

2.

5.

3.

4.

ผลการดำเนินการศึกษา

- การเพิ่มมูลค่าผลิตภัณฑ์ของกลุ่มวิสาหกิจท่องเที่ยวชุมชนบ้านสามช่องเหนือ

ผลการดำเนินการศึกษา

- การเพิ่มมูลค่าผลิตภัณฑ์ของกลุ่มวิสาหกิจท่องเที่ยวชุมชนบ้านสามช่องเหนือ

พืชมเสนน้ำ จากเหงือกปลาหมอ

เหงือกปลาหมอ
ชื่อวิทยาศาสตร์: Acanthus ilicifolius L.
วงศ์: Acanthaceae
ชื่อท้องถิ่น: แก้มหมอ แก้มหมอเล จะเกร็ง
อีเกร็ง นางเกร็ง
แหล่งที่พบ: ป่าชายเลน ริมคลอง น้ำกร่อย
(ชอบดินเค็ม/ดินเลน)

ลักษณะเด่น (Morphology)
ลำต้น: ไม้พุ่ม สูง 1-2 เมตร ลำต้นกลม กลวง
เป็นข้อปล้อง มีหนามตามข้อ
ใบ: ขอบใบเว้าเป็นหยัก มีหนามแหลมคมที่
ปลายหยัก ผิวใบมันลื่น
ดอก: ออกเป็นช่อที่ปลายกิ่ง มีทั้งชนิด ดอกสี
ขาว (มีลายสีม่วง) และ ดอกสีม่วง
ผล: เป็นฝักรูปไข่หรือทรงกระบอก สีน้ำตาล
เมล็ดแบน

สรรพคุณทางยา (Benefits)
แก้โรคผิวหนัง (กลาก เกลื้อน ผื่นคัน พุพอง)
แก้น้ำเหลืองเสีย มีแผลเรื้อรัง ยาอายุวัฒนะ
บำรุงร่างกาย
ใบ: ใช้ตำพอกรักษาแผลสด ล้างแผล
ยับยั้งแบคทีเรีย
ราก: แก้หอบหืด ขับเสมหะ แก้ไข้จับสั่น
ต้น: รักษาโรคผิวหนัง กลาก แก้ปวดเมื่อย

ส่วนผสม
1. น้ำมันเหงือกปลาหมอ 4. การบูร
2. พืชมเสน 5. น้ำมันระกำ
3. เมนทอล

วิธีการทำ
1. ตวงเมนทอล 3 ช้อนโต๊ะ พืชมเสน 3 ช้อนโต๊ะ
ละลายเข้าด้วยกัน
2. ตวงการบูร 2 ช้อนโต๊ะ เติมน้ำมัน
ละลายเข้าด้วยกัน
3. เติมน้ำมันระกำ ปริมาณ 1.5 มิลลิลิตร
4. เติมน้ำมันเหงือกปลาหมอ ปริมาณ 5 มิลลิลิตร
ผสมให้ทุกอย่างเข้ากัน
5. นำการบรรจุภัณฑ์

พืชมเสนน้ำ จากเหงือกปลาหมอ

เหงือกปลาหมอ
ชื่อวิทยาศาสตร์: Acanthus ilicifolius L.
วงศ์: Acanthaceae
ชื่อท้องถิ่น: แก้มหมอ แก้มหมอเล จะเกร็ง
อีเกร็ง นางเกร็ง
แหล่งที่พบ: ป่าชายเลน ริมคลอง น้ำกร่อย
(ชอบดินเค็ม/ดินเลน)

ลักษณะเด่น (Morphology)
ลำต้น: ไม้พุ่ม สูง 1-2 เมตร ลำต้นกลม กลวง
เป็นข้อปล้อง มีหนามตามข้อ
ใบ: ขอบใบเว้าเป็นหยัก มีหนามแหลมคมที่
ปลายหยัก ผิวใบมันลื่น
ดอก: ออกเป็นช่อที่ปลายกิ่ง มีทั้งชนิด ดอกสี
ขาว (มีลายสีม่วง) และ ดอกสีม่วง
ผล: เป็นฝักรูปไข่หรือทรงกระบอก สีน้ำตาล
เมล็ดแบน

สรรพคุณทางยา (Benefits)
แก้โรคผิวหนัง (กลาก เกลื้อน ผื่นคัน พุพอง)
แก้น้ำเหลืองเสีย มีแผลเรื้อรัง ยาอายุวัฒนะ
บำรุงร่างกาย
ใบ: ใช้ตำพอกรักษาแผลสด ล้างแผล
ยับยั้งแบคทีเรีย
ราก: แก้หอบหืด ขับเสมหะ แก้ไข้จับสั่น
ต้น: รักษาโรคผิวหนัง กลาก แก้ปวดเมื่อย

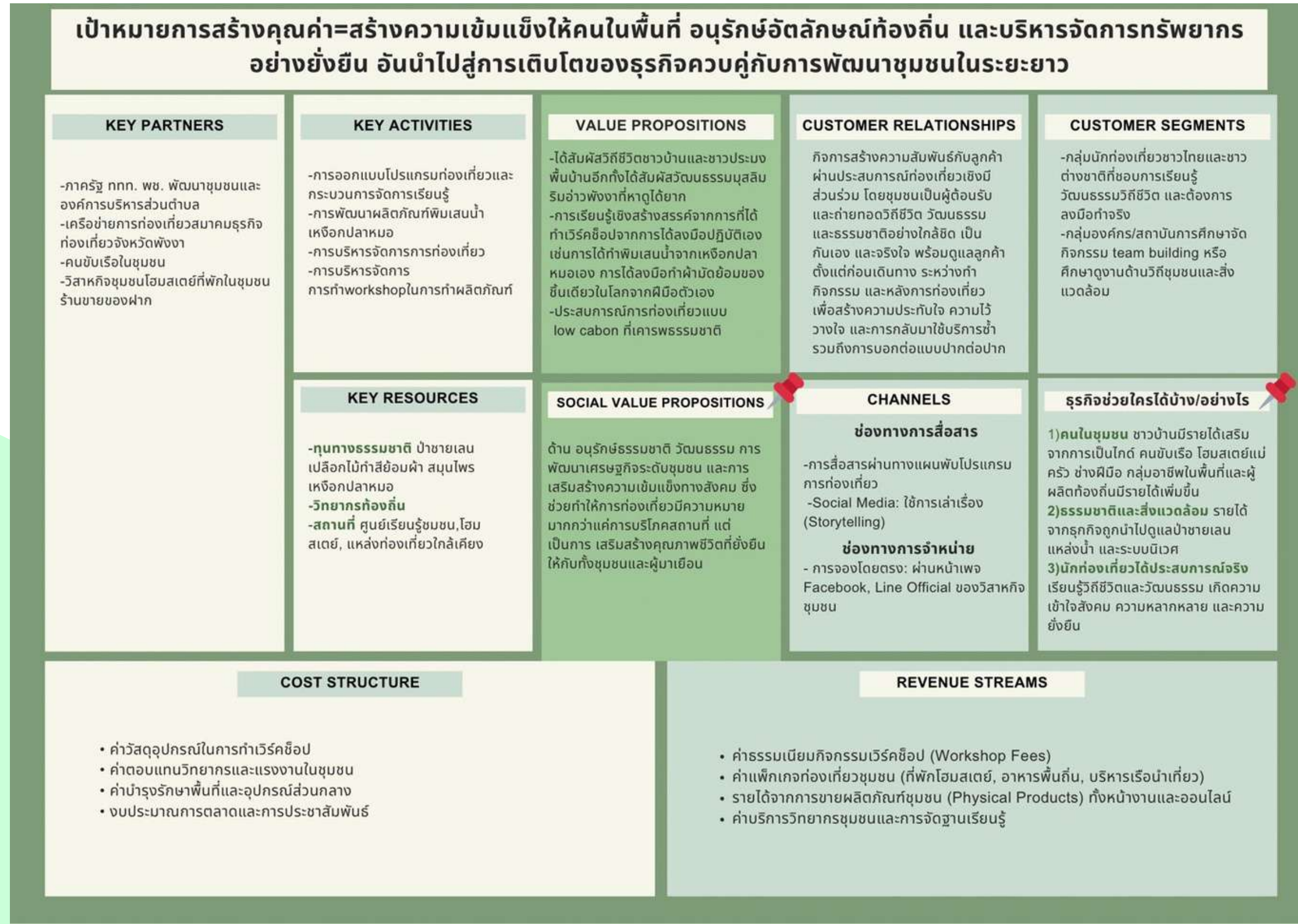
ส่วนผสม
1. น้ำมันเหงือกปลาหมอ 4. การบูร
2. พืชมเสน 5. น้ำมันระกำ
3. เมนทอล

วิธีการทำ
1. ตวงเมนทอล 3 ช้อนโต๊ะ พืชมเสน 3 ช้อนโต๊ะ
ละลายเข้าด้วยกัน
2. ตวงการบูร 2 ช้อนโต๊ะ เติมน้ำมัน
ละลายเข้าด้วยกัน
3. เติมน้ำมันระกำ ปริมาณ 1.5 มิลลิลิตร
4. เติมน้ำมันเหงือกปลาหมอ ปริมาณ 5 มิลลิลิตร
ผสมให้ทุกอย่างเข้ากัน
5. นำการบรรจุภัณฑ์

ผลการดำเนินการศึกษา

- การเพิ่มมูลค่าผลิตภัณฑ์ของกลุ่มวิสาหกิจท่องเที่ยวชุมชนบ้านสามช่องเหนือ

สรุปผลการศึกษา

- **บริบทและสภาพทั่วไปของชุมชนบ้านสามช่องเหนือ ตำบลกะโหลก อำเภอดงหลวง จังหวัดพิจิตร**

ชุมชนบ้านสามช่องเหนือ ตั้งอยู่ในเขตการปกครอง หมู่ที่ 9 ตำบลกะโหลก อำเภอดงหลวง จังหวัดพิจิตร มีจำนวนประชากรประมาณ 840 คน ประชากรเกือบ 100% นับถือ ศาสนาอิสลาม ลักษณะภูมิประเทศเป็นพื้นที่ราบลุ่มชายฝั่งทะเล ล้อมด้วยภูเขาหินปูนและป่าชายเลน เศรษฐกิจหลักพึ่งพาการประมงและการเกษตร แต่ปัจจุบันได้ขยายตัวสู่ภาคบริการผ่าน วิสาหกิจท่องเที่ยวชุมชนบ้านสามช่องเหนือ

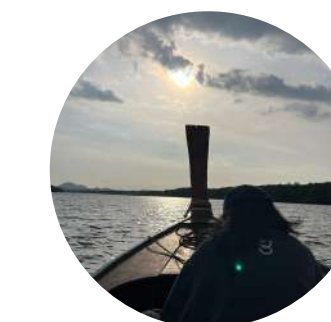
- **การพัฒนากิจกรรมการท่องเที่ยวชุมชนเชิงสร้างสรรค์ของกลุ่มวิสาหกิจท่องเที่ยวชุมชนบ้านสามช่องเหนือ**

ได้โปรแกรมการท่องเที่ยวของวิสาหกิจท่องเที่ยวชุมชนบ้านสามช่องเหนือ จำนวน 2 โปรแกรม

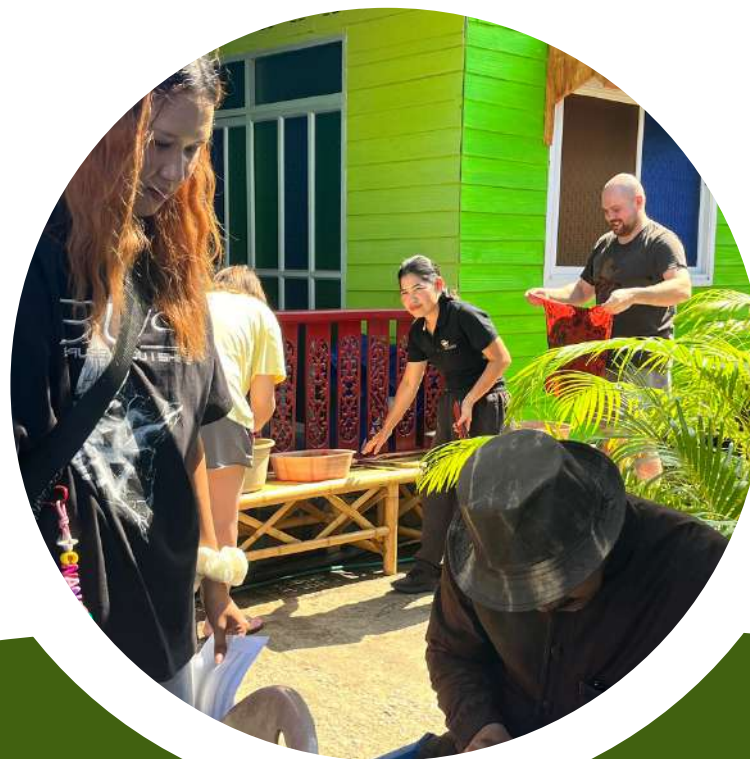
- **การเพิ่มมูลค่าผลิตภัณฑ์ของกลุ่มวิสาหกิจท่องเที่ยวชุมชนบ้านสามช่องเหนือ**

การเพิ่มมูลค่าผลิตภัณฑ์ พืชมะนาวแห้งอบเกลือ เป็นตัวอย่างที่ชัดเจนของการนำวัฒนธรรมมาประยุกต์ใช้ กับวัตถุดิบในท้องถิ่น ในเชิงคุณค่า เป็นการเปลี่ยนวัชพืชหรือพืชชายเลนทั่วไป ให้กลายเป็นผลิตภัณฑ์เพื่อสุขภาพ ที่มีสรรพคุณทางยา กระบวนการผลิตที่ไม่ซับซ้อน ใช้วัสดุอุปกรณ์ที่หาได้ง่าย และมีขั้นตอนที่ชัดเจน ทำให้สมาชิกในชุมชนสามารถผลิตเองได้ต่อเนื่อง เกิดเป็นการสร้างอาชีพและรายได้หมุนเวียนที่ยั่งยืน

ข้อเสนอแนะ

ควรมีการอบรมทักษะการเป็นวิทยากรให้กับเยาวชนหรือสมาชิกกลุ่มแม่บ้าน
ในการสอนทำ Workshop เพื่อแบ่งเบาภาระงานในการต้อนรับนักท่องเที่ยว

ขอขอบพระคุณ

นายสุรัตน์ สุมาลี นางช่อลิยะ สุมาลี และชาวบ้านในชุมชนบ้านสามช่องเหนือ
ที่ให้การต้อนรับ การดูแลเป็นอย่างดี ตลอดจนการให้ข้อมูล คำปรึกษา ให้ความอนุเคราะห์และความสะดวกแก่
นิสิตในการลงพื้นที่ศึกษาชุมชน เพื่อนำข้อมูลมาใช้ในการจัดทำสารนิพนธ์ปัญหาพิเศษ
ในการบริหารและพัฒนาชุมชน จึงขอขอบคุณทุกท่านไว้ ณ โอกาสนี้

